

## VÄLIKYSYMYS 3/2004 vp

### Työllisyyden ja hyvinvointipalveluiden turvaaminen

#### *Eduskunnalle*

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelmassa todetaan: "Hallituksen talouspolitiikan tärkein tavoite on työllisyyden lisääminen vähintään 100 000 hengellä vaalikauden loppuun mennessä."

Työministeri Tarja Filatov arvioi elokuun alussa, että hallituksen työllisyyslupaus "on niin äärimmilleen mitoitettu, että suomalaisessa yhteiskunnassa ei pystytä tekemään riittävän isoja ratkaisuja" tavoitteen saavuttamiseksi.

Ministeri Filatov ei haastattelussaan kuitenkaan tarkemmin määritellyt, miksi työllisyyttä parantaviin merkittäviin ratkaisuihin ei olla valmiita ja kuka näitä merkittäviä ratkaisuja oikein vastustaa. Toisaalta Filatov ei myöskään kertonut, mitä nämä merkittävät ratkaisut voisivat olla ja miksi hän ei edes esitä niitä hallitukselle.

Myös kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen on julkisestikin epäillyt hallituksen työllisyyspolitiikkaa. Turun Sanomissa (17.8.2004) ministeri Pekkarinen totesi, että "hallitus on keskittynyt enemmän työttömyyden kuin työllisyyden hoitoon".

Mikäli hallitusohjelman mukaisia tavoitteita lisätä työllisten määrää vähintään 100 000:lla tämän vaalikauden loppuun mennessä sekä nostaa työllisyysaste seuraavan vaalikauden loppuun mennessä 75 %:iin ei saavuteta, on kyseenalaista, onko Suomi enää jatkossa hyvinvointiyhteiskunta. Hyvinvointipalveluiden, kuten perusopetuksen ja muun koulutuksen, sosiaalihuollon, lasten päivähoidon, vanhusten kotipalveluiden sekä

terveydenhuollon, rahoitus vaarantuu vakavasti siinä tilanteessa.

Eläkeikäisen väestön määrä kasvaa jatkossa merkittävästi. Jo vuoteen 2010 mennessä eläkeläisten lukumäärän arvioidaan nousevan neljännesmiljoonalla. Kun tällä hetkellä yli 65-vuotiaita on 770 000, vuonna 2030 heitä arvioidaan olevan lähes 1,4 miljoonaa.

Eläkeikäisen väestön hyvinvointipalveluiden turvaaminen on — ja sen tulee jatkossakin olla — suomalaisen yhteiskunnan tärkeimpiä tehtäviä. Tämän vuoksi ikärakenteen muutos lisää merkittävästi toimeentuloturvan sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuksia. Valtiovarainministeriön tämän vuoden alussa julkaiseman arvion mukaan ikärakenteen muutos merkitsee lähes 10 miljardin euron menojen lisäystä vuodessa.

Tulevista kustannuksista voidaan selvittää vain, jos työssäkäyvien osuus on riittävä. Tärkein tapa estää hyvinvointipalveluiden heikentyminen ja päinvastoin mahdollistaa niiden kehittäminen on työllisten määrän voimakas lisääminen. Jokaiselle työkäiselle ja työkykyiselle henkilölle on luotava mahdollisuus tehdä työtä.

Vaikka suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle vapautuu suuri määrä työpaikkoja, ei tämä välttämättä oleellisesti vähennä työttömyyttä. Pitkään työttöminä olevilla on jatkossakin vaikeuksia työllistyä, mikäli hallitus ei oleellisesti tehosta toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi. Vaarana on pysyvän rakennetyöttömyyden syntyminen. Joudumme tilanteeseen, jossa samanai-

kaisesti Suomessa on verrattain korkea työttömyys ja työvoimapula.

Hyvinvointipalveluiden rahoituksen kannalta tulevien vuosikymmenien merkittävin haaste on hidastaa työelämän ulkopuolella olevien määrän kasvua suhteessa työssä oleviin eli estää elatussuhteen heikentyminen. Kun vielä vuonna 1990 jokaista työllistä kohden oli yksi työelämän ulkopuolella, niin vuonna 2010 elatusuhde kääntyy selvästi epäedullisemmaksi. Vuonna 2030 kahta työllistä kohti on kolme työelämän ulkopuolella.

Tämä merkitsee huomattavaa painetta kiristää palkansaajien ja yritysten verotusta sekä nostaa työnantajamaksuja. Tämä taas johtaisi kannattavan yritystoiminnan kiihtyvään siirtymiseen maamme rajojen ulkopuolelle, mikä edelleen vähentäisi työpaikkojen määrää ja huonontaisi elatussuhdetta. Suomi ajautuisi hyvin hankalaan kielteiseen kierteeseen.

Työllisyysasteen nostamisen tärkeyden täytyy olla nykyhallituksen tiedossa. Myönteisen työllisyyskehityksen välttämättömyydestä suomalaisten hyvinvoinnille on oltu jo pitkään yksimielisiä.

Vuonna 2002 julkaistiin sosiaalimenojen kehitystä ja sosiaaliturvan rahoituksen turvaamista selvittäneen toimikunnan mietintö. Toimikunnassa olivat valtiovallan lisäksi edustettuina työmarkkinajärjestöt ja kuntasektori. Toimikunta teki laajat selvitykset ikärakenteen ja elatussuhteen kehityksestä.

Toimikunta totesi yksimielisesti, että sosiaaliturvan rahoitus ehdottomasti edellyttää työllisyysasteen nostamista. Nykyinen huono työllisyyskehitys vaarantaa vakavasti suomalaisten tarvitsemien hyvinvointipalveluiden rahoituksen. Pääministeri Vanhasen hallituksen ohjelmassa lähdetään siitä, että hyvinvointipalvelut voidaan turvata 75 %:n työllisyysasteella.

Selvityksiä keinoista nostaa työllisyysastetta on tehty useita. Ne ovat kaikki nykyhallituksen tiedossa ja käytettävissä.

Valtiosihteeri Raimo Sailaksen johtaman työllisyystyöryhmän loppuraportti julkaistiin 31.3.2003.

Työryhmä esitti mm. tuloverotuksen keventämistä 4 prosenttiyksiköllä kaikilla tulotasoilla

vaalikauden aikana, kotitalousvähennyksen käytönmahdollisuuden laajentamista, työttömyysturvan keston muuttamista riippuvaiseksi työhistoriasta sekä työmarkkinatuen muuttamista määräaikaiseksi.

Pääministerin entisen talouspoliittisen neuvonantajan Olli Rehnin johdolla julkaistiin 22.6.2004 Suomi maailmantaloudessa -selvityksen väliraportti.

Raportissa esitettiin mm. työn verotuksen keventämistä kaikilla tulotasoilla sekä osaamisen kannustavuutta heikentävien korkeiden rajaveroasteiden alentamista siten, että ylin rajaveroaste on korkeintaan 50 %. Edelleen raportissa esitettiin mm. tutkimus- ja kehitysmäärärahojen lisäämistä, yliopistojen kilpailukyvyyn parantamista sekä työlupakäytäntöjen lieventämistä.

Näiden selvitysten lisäksi julkaisi Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos syyskuussa 2002 selvityksen siitä, miten työttömyyttä voidaan vähentää alentamalla työnantajamaksuja porrastamalla ne palkkatason mukaan.

Pääministeri Vanhasen hallitusohjelmassa todetaan tältä osin, että matalapalkkaiseen työhön kohdistuvaa kysyntää pyritään lisäämään kohdennetuin välillisten työvoimakustannusten kevennyksin. Edelleen hallitusohjelmassa todetaan, että "tavoitteena on, että järjestelmä voitaisiin ottaa käyttöön vuoden 2004 aikana".

Vuosi sitten budjettiriihessä hallitus siirsi työnantajamaksujen alentamisesta päättämisen tämän vuoden maaliskuun kehysriiheen. Sielläkään ei asiaa kyetty päättämään, vaan päätös siirrettiin budjettiriiheen. Elokuun budjettiriihessä kyettiin vain päättämään, että asiasta päätetään ensi vuoden alussa ja että järjestelmän käyttöönotto siirretään vuoteen 2006.

Työllisyysasteen nostamisen tärkeydestä ollaan Suomessa yksimielisiä. Selvityksiä tarvittavista toimista on tehty riittävästi. Hallitus ei ole kyennyt tekemään sellaisia uusia ratkaisuja, joilla työllisyysasteen merkittävälle nousulle luotaisiin edellytyksiä. Tehdyt tuloverotuksen kevennykset ovat tukeneet työllisyyttä, mutta sellaisiin ratkaisuihin, joilla 100 000 uuden työpaikan tavoite saati hyvinvointipalvelut turvaava 75 %:n työllisyysaste olisivat saavutettavissa, ei nyky-

hallituksella riittä kykyä ja rohkeutta. Hallitus pyrkii selviytymään vain tästä vaalikaudesta ja sulkee silmänsä tiedossa olevilta tulevilta ongelmilta. Nyt tarvitaan vaalikaudet ylittävää tulevaisuuspolitiikkaa.

Tilastokeskuksen tuoreen tilaston (24.8.) mukaan työllisiä oli heinäkuussa 16 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. On kuitenkin huomattava, että samanaikaisesti kokoaikatyötä tekevien palkansaajien määrä vähenyi 15 000:lla. Epätyypillisissä työsuhteissa, kuten osapäivätyöissä, olevien määrä kasvoi 22 000:lla. Saman tilaston mukaan työttömien työnhakijoiden määrä oli 2 000 suurempi kuin edellisen vuoden heinäkuussa. Nykyinen kehitys heikentää palkansaajien uskoa omaan toimeentuloonsa.

Hallituksen työllisyyslupauksen mukaisen 100 000 uuden työpaikan luominen edellyttää keskimäärin 25 000 uuden työpaikan luomista vuosittain. Nykyinen hallituspohja on toiminut

lähes puolitoista vuotta, joten on selvää, että nykytahdilla ja nykykeinoilla ei hallitus kykene lunastamaan työllisyyslupautaan. Kausivaihtelusta tasoitettu työllisyysaste oli heinäkuussa 67,2 %.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

*Onko hallitus luopunut hallitusohjelman lupauksesta vähintään 100 000 uuden työpaikan luomiseksi vaalikauden loppuun mennessä, vai onko hallitus tehtyjen selvitysten perusteella valmis sellaisiin merkittäviin ratkaisuihin, joilla työllisyystavoite voidaan saavuttaa ja hyvinvointipalveluiden rahoitus turvata?*

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 2004

Jyrki Katainen /kok  
Ben Zyskowitz /kok  
Jyri Häkämies /kok  
Maija Perho /kok  
Suvi Lindén /kok  
Petri Salo /kok  
Marjo Matikainen-Kallström /kok  
Irja Tulonen /kok  
Pekka Kuosmanen /kok  
Raija Vahasalo /kok  
Tuija Nurmi /kok  
Kaarina Dromberg /kok  
Sari Sarkomaa /kok  
Kimmo Sasi /kok  
Reijo Paajanen /kok  
Jan Vapaavuori /kok  
Hanna-Leena Hemming /kok  
Ahti Vielma /kok  
Esko Kurvinen /kok  
Arto Satonen /kok  
Jouko Laxell /kok  
Heikki A. Ollila /kok  
Timo Seppälä /kok

Jari Koskinen /kok  
Martin Saarikangas /kok  
Marja Tiura /kok  
Sirpa Asko-Seljavaara /kok  
Jari Vilén /kok  
Eero Akaan-Penttilä /kok  
Jere Lahti /kok  
Olli Nepponen /kok  
Pertti Hemmilä /kok  
Anne Holmlund /kok  
Juhani Sjöblom /kok  
Paula Risikko /kok  
Leena Harkimo /kok  
Lyly Rajala /kok  
Kalevi Lamminen /kok  
Lasse Virén /kok  
Timo Soini /ps  
Tony Halme /ps  
Raimo Vistbacka /ps  
Marjukka Karttunen /kok  
Ilkka Kanerva /kok  
Päivi Räsänen /kd  
Bjarne Kallis /kd